

2023-10-23
Dnr SI 2023:5976
1 (5)

u.remissvar@regeringskansliet.se

Skolinspektionens yttrande över delbetänkandet Samhället mot skolattacker (SOU 2023:28)

Regeringskansliets diarienummer: U2023/02013

Skolinspektionen har tagit del av delbetänkandet Samhället mot skolattacker (SOU 2023:28).

Skolinspektionen välkomnar utredningens delbetänkande som utgör en viktig del av den övergripande utredningen, vars syfte är att förstärka säkerhetsarbetet inom skolväsendet. Att undersöka metoder för att förbättra säkerheten i skolor är av stor vikt och kan bidra till att tillförsäkra elever en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet.

Sammanfattning

Skolinspektionen ställer sig positiv till utredningens förslag om att det är lämpligt att införa en central stödfunktion som kan ge rådgivning i individärenden som rör oro för skolattacker. Det är värdefullt att samtliga aktörer som i sina verksamheter hanterar oro för skolattacker kan få tillgång till likvärdigt stöd i dessa frågor. Myndigheten ställer sig positiv till att CVE, som besitter expertkunskap och praktiska erfarenheter, ges ett sådant uppdrag och utökade möjligheter att behandla personuppgifter på ett ändamålsenligt sätt för uppdraget att lämna stöd i individärenden.

Skolinspektionen vill samtidigt understryka vikten av att införandet av en central stödfunktion inte äventyrar tydligheten för skolorna eller andra aktörer i fråga om vem som är ansvarig och när detta ansvarsförhållande inträder.

Skolinspektionen ser positivt på att, som utredningen föreslår, ta fram ett metodstöd i syfte att bättre rusta skolor att identifiera och hantera varningssignaler rörande skolattacker. Samtidigt kan ett stödmaterial inte utgöra

grund för beslut inom myndighetens tillsyn. I det hänseende arbetsätt och insatser anses vara så väsentliga att de bör konstituera krav gentemot huvudmän och skolor bör dessa lämpligen ingå kommande föreskrifter inom området trygghet och studiero.

Skolinspektionens synpunkter på förslagen

Yttrandet följer den ordning som förslagen och bedömningarna presenteras i delbetänkandet. Skolinspektionen yttrar sig endast över de delar där myndigheten har synpunkter.

7.6.5 Uppdraget ska regleras i förordning

Skolinspektionen ser positivt på förslaget att Förordningen (2016:1201) med instruktion för Brottsförebyggande rådet ska innehålla en särskild bestämmelse som reglerar uppdraget för stödverksamheten hos det nationella centrumet mot våldsbejakande extremism (CVE).

Viktigt med tydlighet gällande ansvarsfrågan

Skolinspektionen delar utredningens bedömning att en särskild reglering för stödet i skolattacksärenden är påkallat eftersom det därmed tydliggörs att CVE har mandat och uppdrag att ge stöd och rådgivning i individärenden som rör oro för skolattacker. Skolinspektionen vill emellertid samtidigt betona vikten av att inte frångå i lag definierade ansvarsförhållanden även om en central stödfunktion tillför utökat stöd. Det är viktigt att införandet av CVE som central stödfunktion inte leder till otydlighet för skolorna eller andra aktörer om vem som är ansvarig och när detta ansvarsförhållande inträder. Införandet av en central stödfunktion får inte heller bidra till otydlighet gällande vilken operativ aktör som, i första hand, bör kontaktas vid konkret oro för skolattacker. Det är avgörande att undvika att detta tillskott av stöd skapar en vilseledande känsla av trygghet, passivitet eller otydlighet i fråga om ansvar. Likväl är det rimligt att denna nya stödfunktion tillförs tillräckliga resurser för att kunna ge ändamålsenligt och effektivt stöd i den omfattning som föreslås i delbetänkandet.

Skolinspektionen vill också, i sammanhanget, lyfta att det finns en risk för att de verksamheter som berörs kan uppleva svårigheter att klart förstå var gränsen går för vilka ärenden som kommer att få stöd och råd från CVE. Utredningens förslag, som inkluderar stöd för oro kring skolattacker med undantag för ärenden som involverar allmän brottslighet, drogmissbruk eller gängkriminalitet, kan riskera att skapa otydlighet kring vilka frågor som faktiskt täcks av CVE:s

stödfunktion. Det är därför avgörande att tydligt kommunicera och definiera dessa gränser för att undvika missförstånd eller tvekan att agera.

7.8 Tre myndigheter ska få i uppdrag att ta fram ett metodstöd för skolväsendets förebyggande arbete mot skolattacker

Skolinspektionen ser positivt på förslaget om att ta fram ett metodstöd rörande skolväsendets förebyggande arbete mot skolattacker. Ett sådant metodstöd bör kunna hjälpa skolorna med praktiska metoder för hur ett förebyggande arbete relaterat till att motverka skolattacker kan utformas. Stödet kan därmed utgöra en del i att stärka huvudmäns och skolors förmåga att proaktivt förebygga, förhindra och försvåra potentiella skolattacker för att främja en trygg och säker skolmiljö för eleverna.

Det bör övervägas om metodstödet även ska innehålla ett avsnitt rörande informationsutbyte av sekretessbelagda uppgifter med CVE.

Skolinspektionen anser att ett metodstöd rörande förebyggande arbete mot skolattacker kan betraktas som ett riktat stöd kopplat till ett mycket allvarligt men samtidigt relativt ovanligt problem inom skolväsendet. Det är därför viktigt att understryka att ett stödmaterial, av det slag som föreslås, kan komplettera och förstärka men inte ersätta skolans mer övergripande arbete relaterat till att skapa trygghet och studiero vilket omfattar ett helhetsperspektiv och insatser som innefattar flera områden av skolans verksamhet¹.

Skolinspektionen erfarenhet visar på vikten av implementeringsaktiviteter

Skolinspektionen vill i sammanhanget lyfta fram vår samlade erfarenhet från vår granskning inom skolområdet. Inte sällan erfar myndigheten att det saknas nödvändiga förutsättningarna för att omvandla rutiner, styrdokument och riktlinjer till konkreta och individanpassade arbetsmetoder på lokal nivå. Ett annat resultat från myndighetens granskning är att många verksamheter har svårt att avsätta tid för kollegial samverkan och erfarenhetsutbyte vilket kan utgöra ett hinder för en effektiv implementering av till exempel ett nytt stödmaterial.

Mot bakgrund av ovanstående vill Skolinspektionen understryka att framtagandet av stödmaterial bör kompletteras med strategier och åtgärder som är inriktade på att stödja implementeringsprocessen på ett praktiskt och kvalitativt sätt inom skolväsendet.

---

¹ Exempelvis elevhälsa, värdegrundsarbete, ordningsregler, särskilt stöd, klagomålshantering, samverkan med vårdnadshavare, systematiskt kvalitetsarbete med mera.

Skolinspektions övriga synpunkter

Skolinspektionen vill i sammanhanget understryka tillsynsmyndighetens centrala roll och uppdrag vad gäller att säkerställa regelefterlevnad i frågor som bland annat rör skolors arbete med att tillförsäkra eleverna en trygg miljö.

Vikten av att beakta ett tillsynsperspektiv vid utformandet av författningar

Regelverket inom området trygghet och studiero har förstärkts och förtydligats.² Skolinspektionen vill dock framhålla de begränsningar det kan innebära för myndighetens möjligheter att förelägga en huvudman i det fall krav i bestämmelserna är allmänt hållna. Allmänt hållna bestämmelser kan innebära svårigheter för myndighetens möjligheter att bedöma om huvudmannen uppfyller kraven och formulera fram tydliga och precisa åtgärder³.

Skolverket har erhållit bemyndigande från regeringen att formulera föreskrifter som rör huvudmäns och skolors arbete med trygghet- och studiero samt systematiskt kvalitetsarbete, områden som är nära sammankopplade med frågorna i utredningens direktiv och tilläggsdirektiv.⁴ Myndigheten vill framhålla att dessa föreskrifter blir en viktig del i Skolinspektionens utredningar och bedömningar av huvudmäns samt skolors insatser inom området trygghet och studiero och systematiskt kvalitetsarbete. Skolinspektionen vill uppmärksamma möjligheten att integrera centrala aspekter av det föreslagna metodstödet enligt avsnitt 7.8 i delbetänkandet, i kommande föreskrifter, i det hänseende dessa arbetsätt och insatser anses vara så väsentliga att de bör konstituera krav gentemot huvudmän och skolor.

Värt att notera är att ett stödmaterial är möjligt för Skolinspektionen att använda som stöd för en kvalitetsbedömning av verksamheten inom skolväsendet, med det kan inte utgöra grund för beslut inom tillsyn.

I ärendets slutliga handläggning har även jurist Matilda Bergström, stf. chefsjurist Jonas Hedström och utredare Linda Wolf, deltagit.

---

² Se bland annat: 5 kap. 3 § andra stycket skollagen samt Prop. 2021/22:160.

³ HFD 2020 ref. 28

⁴ 2022:86; 2023:22; 2023:120

Beslutsfattare
Torun Rudin
Stabschef

Föredragande
Linda Zetterman
Utredare